

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura NIK w Rzeszowie

LRZ.410.8.2.2025

Pan Zdzisław Leśko

Starosta Leżajski

ul. Kopernika 8, 37 – 300 Leżajsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**P/25/050 Realizacja przez samorządowe jednostki organizacyjne obowiązków
w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Leżajsku, ul. Kopernika 8, 37 – 300 Leżajsk.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Zdzisław Leško, Starosta Leżajski od 6 maja 2024 r. W okresie poprzednim, tj. od 23 listopada 2018 r. funkcje Starosty Leżajskiego pełnił Pan Marek Śliż.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. 2. Prowadzenie działalności przy spełnianiu wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do zakończenia czynności kontrolnych ¹ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Alina Walenia, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/57/2025 z 9 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Czynności kontrolne w Starostwie zakończone zostały 14 sierpnia 2025 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Starosta Leżajski zgodnie z obowiązującymi przepisami realizował obowiązki w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.

Kontrola wykazała, że poziom dostępności architektonicznej i informacyjno - komunikacyjnej wynikający z art. 6 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (dalej UZD)⁴ był wystarczający i zapewniał gwarancję poszanowania praw osób ze szczególnymi potrzebami, a w szczególności osób z niepełnosprawnościami w dostępie do informacji oraz usług publicznych świadczonych przez Starostwo. W Starostwie terminowo wyznaczono koordynatora ds. dostępności, który rzetelnie wykonywała ustawowe obowiązki w zakresie zapewnienia dostępności do informacji i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Ustalono, że budynki Starostwa spełniają wymagania dotyczące dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami określone w art. 6 pkt.1 UZD oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁵ (dalej: *rozporządzenie w sprawie warunków technicznych*).

W budynkach, w których Starostwo prowadzi obsługę interesantów, Starosta Leżajski zapewnił spełnienie wszystkich minimalnych wymagań w zakresie dostępności architektonicznej określonych w art. 6 pkt.1 UZD, a także wprowadził rozwiązania ponad wymagane przepisami UZD, tj. rozbudowany został system alarmowy i system p.pożarowy, zainstalowana została podświetlana tablica informacyjna z tabliczką w alfabecie Braille'a oraz witacz przed budynkiem.

Ustalono, że stan dostępności cyfrowej Starostwa został określony w deklaracji dostępności jako częściowo zgodny z załącznikiem do ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych⁶ (dalej UDC) zawierającym kryteria dostępności WCAG⁷. Zgodnie z treścią deklaracji, częściowa zgodność wynikała z faktu, iż nie wszystkie treści nietekstowe (w szczególności skany) zamieszczone na stronie Starostwa posiadają alternatywne wersje w postaci tekstowej. Aktualnie pliki zamieszczane na stronach internetowych Starostwa spełniają wymagania zapewniające dostępność cyfrową zgodnie z wytycznymi WCAG.

Większość elementów stron internetowych Starostwa spełnia podstawowe wymogi w zakresie zapewnienia dostępności cyfrowej, zgodnie z obowiązującymi kryteriami dostępności WCAG, obejmującymi m.in. nawigację,

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz.U. z 2024 r. poz. 1411

⁵ Dz.U. z 2022 r. poz. 1225, ze zm.

⁶ Dz.U z 2023 r. poz. 1440.

⁷ Web Content Accessibility Guidelines (WCAG), czyli wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych.

wygląd, treść, formularze, multimedia oraz dokumenty. Stwierdzono występowanie elementu aktywnego przy nawigacji klawiaturą (tzw. focus), brak było na stronie pułapek klawiaturowych, zapewniono dostępność wyszukiwarki, taki sam wygląd i działanie menu na wszystkich trzech stronach Starostwa, a także korzystanie z treści strony zarówno w orientacji pionowej jak i poziomej.

Na stronach internetowych opublikowano wymagane informacje z zakresu dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej Starostwa, tj. deklaracje dostępności, plany działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, a także raporty o stanie zapewnienia dostępności.

Pozytywnie należy ocenić działania Starosty dotyczące zapewnienia dostępności informacyjno – komunikacyjnej, w ramach której spełnione zostały także wszystkie minimalne wymagania określone w art. 6 pkt 3 UZD. W ramach spełnienia minimalnych wymagań opublikowano na stronach internetowych Starostwa nagranie treści w polskim języku migowym o działalności Starostwa, zakupiono i zainstalowano 4 szt. pętli indukcyjnych, opublikowano elektroniczny plik o działalności Starostwa zawierający tekst odczytywalny maszynowo, opublikowano informację o działalności Starostwa w tekście łatwym do czytania. Ponadto wyposażono Starostwo w 2 sztuki przenośnych lup elektronicznych, będących rozwiązaniem ponad wymagane przepisami UZD.

W ramach realizowanych działań dotyczących dostępności prawidłowo i terminowo sporządzano wymagane przepisami UZD dokumenty. Przyjęto na poszczególne lata plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz wdrożono przewidziane w nim zadania.

Sporządzono deklaracje dostępności, które zawierały obligatoryjne elementy i były poddawane przeglądom oraz aktualizacji, przy czym w sekcji pn. „Treści niedostępne” nie zawierały one rzetelnych informacji o wszystkich przypadkach niezgodności stron internetowych z kryteriami dostępności cyfrowej określonymi w UDC. Terminowo przekazano Wojewodzie Podkarpackiemu raporty o stanie zapewnienia dostępności zawierające wymagane elementy.

Starosta zapewnił, aby poza planem działania na rzecz poprawy dostępności, także inne dokumenty opracowywane w ramach planowania działalności Starostwa zawierały zapisy odnoszące się do kwestii zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (art. 4 ust. 2 UZD).

Kontrola warunków pięciu zawartych umów zlecenia realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych oraz udzielania zamówień publicznych jednostkom spoza sektora finansów publicznych wykazała, że określano w treści tych umów warunki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z uwzględnieniem minimalnych wymagań (art. 4 ust. 3 w zw. z art. 73 pkt 3 UZD, art. 6 UZD w zw. z art. 73 pkt 1 UZD) oraz zasady uniwersalnego projektowania (art. 4 ust. 4 UZD w zw. z art. 73 pkt 3 UZD, art. 4 ust. 1 UZD).

NIK pozytywnie ocenia aktywność Starostwa w pozyskiwaniu wsparcia finansowego w ramach różnych programów, w tym przede wszystkim w ramach

projektu „Dostępny samorząd – granty” realizowanego przez PFRON w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, poprawiającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami. Pozyskane środki w łącznej kwocie 96,1 tys. zł poprawiły dostępność Starostwa. W ramach tych środków zakupiono i zainstalowano m.in. niestandardowe urządzenia, tj. napęd do automatycznego otwierania drzwi wejściowych, plany tyflograficzne, krzesła ewakuacyjne, podświetlaną tablicę informacyjną zewnętrzną wraz z tabliczką w alfabecie Braille’a, podświetlany witacz wraz z tabliczką w alfabecie Braille’a, balustradę na schody zewnętrzne, pętle indukcyjne, przenośne lupy elektroniczne oraz zainstalowano na komputerze aplikację Adobe Acrobat Pro do edycji plików cyfrowych. W ramach tego projektu dokonano rozbudowy i modernizacji systemu alarmowego i p.poż. z uwzględnieniem osób ze szczególnymi potrzebami. Wykonano także nagranie treści w polskim języku migowym o działalności Starostwa oraz skorzystano z usług doradczych w zakresie dostępności architektonicznej, w ramach których opracowano procedurę ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1.Przygotowanie do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno – komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

1.1. W Starostwie terminowo⁹, tj. przed 30 września 2020 r. wyznaczona została¹⁰ jedna osoba pełniąca funkcję koordynatora do spraw dostępności, na podstawie zarządzenia Starosty Leżajskiego nr 25/2020 z dnia 24 czerwca 2020 r. Na stanowisko koordynatora ds. dostępności został powołany Sekretarz Powiatu Leżajskiego, a dane kontaktowe¹¹ zostały umieszczone na stronie BIP Starostwa dnia 16 września 2020 r. stosownie do art. 14 ust.5 UZD. Zmiana na stanowisku koordynatora nastąpiła na podstawie uchwały z dnia 9 września 2021 r. Zarządu Powiatu Leżajskiego Nr 22/67/2021 w sprawie wyznaczenia koordynatora dostępności dla niektórych jednostek organizacyjnych Powiatu. Stanowisko to zostało powierzone podinspektorowi¹² w Wydziale Organizacji, Kadr i Zarządzania Kryzysowego w Starostwie, Referacie – Organizacji i Kadr. Koordynator posiadał wykształcenie wyższe, ukończone studia na dwóch kierunkach Politologia i Europeistyka Uniwersytetu Rzeszowskiego. Informacja o zmianie koordynatora i dane kontaktowe zostały opublikowane¹³ na stronie

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ art. 59 UZD

¹⁰ art. 14 ust. 1 UZD

¹¹ Dane kontaktowe zawierały: imię i nazwisko, adres do korespondencji oraz numer telefonu i adres e-mail

¹² Obecnie Inspektor w Wydziale Organizacji, Kadr i Zarządzania Kryzysowego w Starostwie, Referacie – Organizacji i Kadr.

¹³ W dniu wydania uchwały z dnia 9 września 2021 r. Zarządu Powiatu Leżajskiego Nr 22/67/2021 w sprawie wyznaczenia koordynatora dostępności dla niektórych jednostek organizacyjnych Powiatu.

BIP (www.bip.starostwo.lezajsk.pl)¹⁴ w zakładce „Dostępność” oraz na stronie głównej Starostwa (www.starostwo.lezajsk.pl) w zakładce „Dostępność”.

Dane opublikowane na stronie BIP Starostwa, a dotyczące koordynatora ds. dostępności były zgodne ze stanem faktycznym, co potwierdziły wyniki oględzin¹⁵ strony podmiotowej BIP.

(akta kontroli tom I str. 5, 6 – 13, 334 – 347, 348 – 350)

Zgodnie z ww. uchwałą nr 22/67/2021 Koordynator ds. dostępności został powołany dla następujących jednostek organizacyjnych Powiatu:

- Starostwa Powiatowego w Leżajsku,
- Biura Obsługi Jednostek Samorządu Powiatowego w Leżajsku,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Leżajsku,
- Środowiskowego Domu Samopomocy w Jelnej,
- Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Nowej Sarzynie¹⁶,
- Domu Dziecka w Nowej Sarzynie,
- Zarządu Dróg Powiatowych w Leżajsku.

Koordynator ds. dostępności wskazała, że zadania realizowane dla jednostek organizacyjnych Powiatu obejmowały m.in. pomoc w opracowaniu i wdrażaniu planów działania na rzecz poprawy dostępności w tych jednostkach, przypominanie o terminach aktualizacji deklaracji dostępności i składania raportów o stanie zapewnienia dostępności, a także pomoc we wdrażaniu rozwiązań niezbędnych w poprawie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli tom I str. 7 – 9, 14 – 18, 25 - 31)

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym¹⁷ Starostwo prowadziło działalność w dwóch budynkach¹⁸:

- budynku A (głównym) mającym siedzibę przy ul. Kopernika 8, w którym znajdowały się podstawowe Wydziały Starostwa, tj. Komunikacji i Transportu,

¹⁴ Stosownie do wymogu wynikającego z art. 14 ust. 5 UZD, na stronie BIP Starostwo opublikowało dane kontaktowe Koordynatora ds. dostępności.

¹⁵ Na podstawie art. 39 ustawy o NIK, w obecności Koordynatora ds. dostępności, Informatyków Starostwa w dniu 19 maja 2025 r. dokonano oględzin strony BIP www.bip.starostwo.lezajsk.pl, w zakresie opublikowania wymaganych informacji oraz zgodności danych zamieszczonych na stronie BIP ze stanem faktycznym.

¹⁶ Uchwała nr LXXXVII/419/2023 Rady Powiatu Leżajskiego z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr LXIII/441/06 Rady Powiatu w Leżajsku z dnia 29 września 2006 r. w sprawie utworzenia Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie.

¹⁷ Uchwały Zarządu Powiatu Leżajskiego w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Leżajsku: nr 4/14/2021 z dnia 9 lutego 2021 r. i nr 12/26/2025 z dnia 8 kwietnia 2025 r.

¹⁸ Budynki (A i B) stanowią własność Starostwa Powiatowego w Leżajsku.

Na podstawie umowy użyczenia z 29 czerwca 2015 r. Starostwo użyczyło pomieszczenia w budynku B dla Biura Obsługi Jednostek Samorządu Powiatowego w Leżajsku.

Zgodnie z uchwałą XXII/100/2016 Rady Powiatu Leżajskiego z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXVII/264/05 Rady Powiatu Leżajskiego w sprawie przekształcenia zakładu budżetowego Powiatu Leżajskiego pod nazwą Biuro Obsługi Jednostek Samorządu Powiatowego w jednostkę budżetową Powiatu Leżajskiego, przedmiotem działalności BOJSP jest m.in. wykonywanie zadań związanych z administrowaniem nieruchomości powiatowej położonej przy ul. Skłodowskiej 8.

Organizacji, Kadr i Zarządzania Kryzysowego, Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami, Finansowo-Księgowy, Biuro Obsługi Rady i Zarządu Powiatu, Biuro Audytu i Kontroli, Referat Informatyki, Referat Budżetowy, Powiatowy Rzecznik Konsumentów i Inspektor Ochrony Danych.

- budynku B mającym siedzibę przy ul. Skłodowskiej 8¹⁹, w którym znajdowały się Wydziały: Architektury i Budownictwa, Edukacji i Spraw Społecznych, Promocji i Współpracy, Inwestycji i Zamówień Publicznych, Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa oraz Samodzielne stanowisko ds. zarządzania kryzysowego. W budynku B siedzibę miały również: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Biuro Obsługi Jednostek Samorządu Powiatowego (BOJSP), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego.

1.2. Ustalono, że Starosta Leżajski określił w formie pisemnej w sposób przejrzysty zakres obowiązków dla koordynatora ds. dostępności. Zadania koordynatora w obszarze dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej określone zostały w:

(1) uchwale Zarządu Powiatu Leżajskiego nr 22/67/2021 z dnia 9 września 2021 r. w sprawie wyznaczenia koordynatora dostępności dla niektórych jednostek organizacyjnych Powiatu. Zgodnie z § 2 tej uchwały do zadań koordynatora do spraw dostępności w szczególności należało:

- wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez jednostki organizacyjne Powiatu, o których mowa w § 1 uchwały,
- przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Starostwo,
- pomoc w przygotowaniu i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez jednostki wymienione w § 1 pkt. 2) do 8) cyt. uchwały,
- monitorowanie działalności jednostek wymienionych w § 1 uchwały, w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(2) w regulaminie organizacyjnym Starostwa²⁰, który określał, iż w Starostwie utworzono samodzielne stanowisko koordynatora ds. dostępności. Zgodnie z regulaminem do zadań koordynatora należała „obsługa zadań związanych z ustawą o dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

(3) w indywidualnym, pisemnym zakresie czynności pracownika (koordynatora ds. dostępności) wskazującym, że do podstawowych zadań i obowiązków należało wykonywanie zadań koordynatora ds. dostępności, które regulowały

¹⁹ Administratorem Budynku B jest odrębna jednostka Biuro Obsługi Jednostek Samorządu Powiatowego, a na piętrach tego budynku są też inne jednostki spoza Starostwa.

²⁰ Uchwały Zarządu Powiatu Leżajskiego nr 4/14/2021 z dnia 9 lutego 2021 r. i nr 12/26/2025 z dnia 8 kwietnia 2025 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Starostwa.

odrębne przepisy prawa wewnętrznego zamieszczone w aktach osobowych pracownika

(akta kontroli tom I str. 7 – 9, 25 – 31, 32, 334 – 347, 348 - 350)

Starosta Leżajski zarządzeniem nr 40/2024 z dnia 30 września 2024 r. w sprawie zapewnienia funkcjonowania kontroli zarządczej ustanowił obszary działania, zasady monitorowania kontroli zarządczej, wyznaczył mierniki służące do monitorowania wykonania ustawowych zadań Starostwa, w tym także zadań Koordynatora ds. dostępności w związku z pkt II.B.6 standardów kontroli zarządczej²¹ i art. 14 ust. 1 i 2 pkt 1-3 UZD. W ramach tego obszaru kontroli zarządczej wskazano cel: *Poprawa dostępności do usług dla osób ze szczególnymi potrzebami*. Natomiast jako zadania służące realizacji celu wskazano:

(1) Wyposażenie Starostwa w sprzęt i urządzenia zapewniające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

(2) Usługi doradcze z zakresu dostępności architektonicznej Starostwa.

Ustalone mierniki służące ocenie stopnia realizacji celu/zadania to:

(1) Zakup i instalacja urządzeń;

(2) Opracowanie procedury ewakuacji osób z niepełnosprawnościami.

W związku z ustalonymi obszarami/zadaniami kontroli zarządczej i wskazanymi miernikami określone zostały niezbędne zasoby finansowe do realizacji celu, osoby odpowiedzialne i termin realizacji zadania. Osobami odpowiedzialnymi za realizację ww. zadań w ramach celu *Poprawa dostępności do usług dla osób ze szczególnymi potrzebami* był Sekretarz Powiatu oraz Koordynator ds. dostępności. W planie celów strategicznych i operacyjnych w zakresie zadań realizowanych przez Starostwo²² na lata 2024 - 2025 wskazany został cel określający poprawę dostępności do usług dla osób ze szczególnymi potrzebami obejmujący wyposażenie Starostwa w sprzęt i urządzenia zapewniające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Sporządzone raporty o stanie zapewnienia dostępności Starostwa dla osób ze szczególnymi potrzebami²³ wskazywały, że zostały osiągnięte ustalone cele kontroli zarządczej, a także cele strategiczne i operacyjne w zakresie zadań Starostwa w obszarze poprawy dostępności.

(akta kontroli tom I str. 33 – 43, 44 – 45, tom II str. 269 – 276)

1.3. Starosta Leżajski zapewnił prawidłowe przygotowanie i wdrożenie przez wyznaczonego koordynatora ds. dostępności²⁴ planów działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz

²¹ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF. z 2009 r. Nr 15, poz. 84).

²² Wg załącznika nr 1 do zarządzenia nr 40/2024 r. Starosty Leżajskiego z dnia 30 września 2024 r. w sprawie zapewnienia funkcjonowania kontroli zarządczej w Starostwie Powiatowym w Leżajsku – określającego wzór Planu celów strategicznych Starostwa na dany rok.

²³ Dwa raporty: 8 marca 2021 r. wg stanu na 1 stycznia 2021 r. został opublikowany na stronie BIP Starostwa w zakładce „Dostępność” w dniu 25 marca 2021 r.

Drugi raport wg stanu na 1 stycznia 2025 r. został opublikowany na stronie BIP Starostwa w zakładce „Dostępność” w dniu 13 maja 2025 r.

²⁴ We wszystkich planach działania w zakresie poprawy dostępności widnieje informacja, iż zostały one opracowane przez koordynatora ds. dostępności

udostępnił te dokumenty na stronie podmiotowej BIP (www.bip.starostwo.lezajsk.pl). W latach 2020 – 2025 w Starostwie przyjęto trzy Plany działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, tj. na lata 2020-2021, 2022-2023 oraz 2024-2025. Plany działania zostały opracowane i zatwierdzone przez Starostę w terminach odpowiednio: 25 stycznia 2021 r., 18 stycznia 2022 r. oraz 18 stycznia 2024 r. Termin realizacji kolejnych planów określony został odpowiednio do: 31 grudnia 2021 r, 31 grudnia 2023 r. oraz 31 grudnia 2025 r.

Plany te zostały opublikowane na stronie BIP Starostwa w zakładce „Dostępność” w dniach

- 25 stycznia 2021 r. – plan na lata 2020-2021,
- 18 stycznia 2022 r. – plan na lata 2022-2023,
- 18 stycznia 2024 r. – plan na lata 2024-2025.

W Planach działania na lata 2020-2021, 2022-2023 oraz 2024-2025 zostały uwzględnione określone w art. 6 UZD minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresach: dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.

(1) Plan na lata 2020-2021 obejmował m.in. powołanie na stanowisko Koordynatora ds. dostępności, przeprowadzenie analiz pod kątem dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej oraz przygotowanie raportu o stanie zapewnienia dostępności.

(2) Plan na lata 2022-2023 obejmował m.in. opracowanie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku poprzez umieszczenie map dotykowo-barwnych, montaż wspornika (napędu) do drzwi wejściowych, zakup krzesła ewakuacyjnego, instalację pętli indukcyjnej i piktogramów w punkcie obsługi interesanta, umieszczenie na stronie internetowej Starostwa oraz BIP informacji o zakresie działalności Starostwa w postaci nagrania w polskim języku migowym, aktualizację deklaracji dostępności na stronach internetowych. W planie tym zaznaczono, iż realizacja niektórych działań uzależniona była od pozyskania środków zewnętrznych, tj. w ramach dofinansowania z PFRON.

(3) Plan na lata 2024-2025 obejmował m.in. wymianę kontrastowych oznaczeń na krawędziach schodów, instalację w toalecie na parterze ściennego przewijaka dla dzieci, umieszczenie w widocznym miejscu oznaczenia informującego o pierwszeństwie i obsłudze poza kolejnością osób niepełnosprawnych, kobiet w ciąży oraz osób z małymi dziećmi, zakup ramek do składania podpisów czy przegląd i aktualizację deklaracji dostępności na stronach internetowych Starostwa.

Integralną częścią wszystkich trzech planów działania był harmonogram działań dostosowujących Starostwo do wymagań określonych w art. 6 UZD. W harmonogramach tych wskazano na poszczególne elementy planu oraz konkretne działania do ich realizacji, określono osoby odpowiedzialne za ich wdrożenie oraz termin ich realizacji, a także szacunkowe koszty. W planach określono działania służące do realizacji wszystkich minimalnych wymagań określonych w art. 6 UZD, nie przewidziano w nich zatem rozwiązań alternatywnych. Jednakże w dniu 28 czerwca 2022 r. wprowadzono zarządzenie

nr 32/2022 Starosty Leżajskiego w sprawie wdrożenia procedury obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w Starostwie Powiatowym w Leżajsku, które stanowiło realizację art. 7 ust. 1 i 2 pkt 1 UZD²⁵. Procedury przewidują m.in. obsługę osób z niepełnosprawnością ruchową mających trudności w poruszaniu się oraz osób z niepełnosprawnością słuchu i wzroku, a także obsługę osób starszych lub z niepełnosprawnością intelektualną.

(akta kontroli tom I str. 46 – 59, tom II str. 216 – 219)

Ustalono, że zgodnie z art. 14 ust. 3 UZD wdrożone Plany działania uwzględniły zasady uniwersalnego projektowania²⁶ i przygotowane zostały w oparciu o uprzednio przeprowadzoną analizę stanu zapewnienia dostępności, a także zawierały planowane działania z zakresu poprawy dostępności Starostwa.

Analizę stanu zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przeprowadzono w oparciu o:

- udokumentowane samooceny/diagnozy, przeprowadzane przed sporządzeniem planu²⁷ przez koordynatora ds. dostępności,
- raport wstępny z 2018 r. z monitoringu sporządzony przez Fundację Eudajmonia dla powiatu leżajskiego (nr monitoringu 12/PK/52), opracowany m.in. na podstawie danych pozyskanych od osób niepełnosprawnych i ich otoczenia oraz innych podmiotów, które współpracują, działają na obszarze funkcjonowania Starostwa. Raport został opracowany w ramach projektu „Monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej w województwie podkarpackim w kontekście realizacji praw osób z niepełnosprawnościami i dostosowania do postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych”. Projekt realizowany był przez Fundację Eudajmonia²⁸,
- w 2022 r. Starostwo brało udział w projekcie: „Dostępny Samorząd Terytorialny” nr POWR.02.18.00-00-0098/20 realizowanym przez Fundację Synergium. W ramach tego projektu Fundacja przeprowadziła w Starostwie audyt dostępności,
- w 2023 r. w ramach projektu „Dostępny Samorząd – Granty” Starostwo skorzystało z usług doradczych firmy ALTIX²⁹ z zakresu dostępności

²⁵ Art. 7. 1. UZD w indywidualnym przypadku, jeżeli podmiot publiczny nie jest w stanie, w szczególności ze względów technicznych lub prawnych, zapewnić dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w art. 6 pkt 1 i 3, podmiot ten jest obowiązany zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny.

²⁶ Plany działania uwzględniły zasady dotyczące uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień. Plany działania rozwiązania, które były użyteczne dla jak najszerszego grona odbiorców. Np. Plan działania na lata na 2022 – 2023 wskazywał takie zadania jak: montaż napędu do automatycznego otwierania drzwi wejściowych, zakup krzeseł ewakuacyjnych czy kontrastowe oznaczenie szklanych drzwi. Realizacja zadań w tym zakresie przyczyniła się do poprawy korzystania z usług Starostwa nie tylko przez osoby z ograniczoną dostępnością, ale także wszystkich osób korzystających z usług Starostwa.

²⁷ Arkusze samooceny/diagnozy to dokumenty ujęte w spisie spraw Starostwa na podstawie, których następnie tworzone były plany działania na rzecz poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

²⁸ Projekt nr POWR.02.06.00-00-0052/16-00” w ramach Programu Operacyjny – Wiedza Edukacja Rozwój, Priorytetu: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działanie 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz wyłączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych.

²⁹ Na podstawie umowy nr OR.18.4.12.2022 z dnia 20 lutego 2023 r. zawartej przez Zarząd Powiatu Leżajskiego z firmą Altix sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

architektonicznej, w ramach której opracowano procedurę ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli tom I str. 60 – 89, 90 – 131, 132 – 156)

Ustalono, że w Planach określono w formie pisemnej osoby odpowiedzialne za wdrożenie poszczególnych działań w zakresie poprawy dostępności. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w załącznikach do Planów, tj. w „Harmonogramie działań dostosowujących Starostwo do wymagań określonych w art. 6 UZD”. W harmonogramach do poszczególnych planów określono osoby bądź wydziały odpowiedzialne za wdrożenie poszczególnych działań zgodnie z pkt II.A.3 standardów kontroli zarządczej.

W planie działania na lata 2022-2023 wskazano realizację wybranych zadań po uzyskaniu dofinansowania zewnętrznego z PFRON³⁰. W 2023 r. w ramach projektu „Dostępny Samorząd – Granty” Starostwo uzyskało dofinansowanie ze środków PFRON w wysokości 96,1 tys. zł z przeznaczeniem na realizację następujących zadań:

- zakup i montaż napędu do automatycznego otwierania drzwi wejściowych bocznych w budynku A Starostwa,
- zakup i montaż 8 sztuk planów tyflograficznych,
- zakup 4 sztuk krzeseł ewakuacyjnych,
- zakup programu Adobe Acrobat Pro do edycji plików cyfrowych,
- rozbudowa i modernizacja systemu alarmowego i systemu ppoż,
- wykonanie i montaż tablicy informacyjnej zewnętrznej wraz z tabliczką w alfabecie Braille'a, podświetlanej na budynku A Starostwa,
- wykonanie i montaż podświetlanego witacza dla budynku A Starostwa,
- zakup i montaż balustrady na schody zewnętrzne w budynku A Starostwa,
- zakup 4 sztuk pętli indukcyjnych,
- wykonanie nagrania treści w polskim języku migowym o działalności Starostwa,
- zakup 2 sztuk przenośnych lup elektronicznych.

(akta kontroli tom I str. 46 – 59, 132 – 135, 156)

W deklaracji dostępności stron internetowych, a także w raportach wskazano, że dana strona była „częściowo zgodna z UDC”³¹. W deklaracji dostępności wskazano, że: „Nieczytelne przez czytniki ekranu dokumenty PDF użytkownicy mogą rozpoznać narzędziem OCR. Jedno z takich darmowych narzędzi znajduje się na stronie OnlineOCR – <http://www.onlineocr.net/>. Zamieszczono zapis, że „w przypadku braku możliwości skorzystania z powyższego rozwiązania prosimy o telefon do jednostki w celu umówienia się na przeczytanie niedostępnego dokumentu”. Rozwiązanie to stanowi formę dostępu alternatywnego.

³⁰ Działania Starostwa z zakresu poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami nie były realizowane w ramach programu Dostępność Plus.

³¹ Nie wszystkie treści nietekstowe posiadają alternatywę w postaci tekstu; nie jest możliwe korzystanie z całej strony internetowej wyłącznie z użyciem klawiatury; istnieją pliki PDF, DOC itp. (redaktorzy starają się ograniczyć do minimum korzystanie z takich plików i osadzać teksty bezpośrednio w serwisie). Zgodnie z art. 3 UDC obowiązku tego nie stosuje się do dokumentów tekstowych i tekstowo-graficznych, dokumentów utworzonych w programach przeznaczonych do tworzenia prezentacji lub arkuszy kalkulacyjnych, opublikowanych przed dniem 23 września 2018 r., chyba że ich zawartość jest niezbędna do realizacji bieżących zadań podmiotu publicznego.

W związku z powyższym w Planach działania w zakresie dostępności cyfrowej nie przewidziano działań mających na celu zapewnienie dostępu alternatywnego³² W 2023 r. zakupiono program Adobe Acrobat Pro do edycji plików cyfrowych, który poprawił dostępność cyfrową Starostwa.

Opracowane Plany działania zostały zatwierdzone przez Starostę Leżajskiego oraz podane do wiadomości pracowników. Linki do opublikowanych na stronie BIP i stronie podmiotowej Starostwa planów działania zamieszczone zostały w zakładce „Dostępność”, umieszczonej w menu głównym strony, tj. link do aktualnie obowiązującego Planu działania na lata 2024-2025³³, do planu na lata 2022 - 2023³⁴ i na lata 2020 - 2021³⁵.

(akta kontroli tom I str. 46 – 59, 348 – 350, 351 – 391, 392 – 401)

Starosta Leżajski wyjaśnił, że na stronach internetowych Starostwa opublikowane są m.in. skany dokumentów otrzymywanych od podmiotów zewnętrznych oraz dokumenty archiwalne, które zostały zamieszczone przed wejściem w życie UZD. W przypadku materiałów, których nie da się dostosować z powodów technicznych lub prawnych – takich jak skany dokumentów otrzymanych od instytucji zewnętrznych czy dokumenty archiwalne – Starostwo korzysta z możliwości przewidzianych w art. 8 UDC.

(akta kontroli str. 277 – 279)

1.4. Kontrola wykazała, że poza sporządzanymi Planami działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w ramach planowania działalności Starostwa, Starosta Leżajski zapewnił uwzględnienie potrzeb tych osób także w innych opracowywanych dokumentach strategicznych lub operacyjno-wdrożeniowych. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami uwzględnione zostało w dokumentach opracowywanych przez Starostwo, tj. m.in. w:

(1) Programie współpracy Powiatu Leżajskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024³⁶. W programie tym wśród priorytetowych zadań publicznych określono, politykę społeczną oraz działalność na rzecz osób niepełnosprawnych m.in.:

³² art. 7 w zw. z art. 5, 5a, 6 UDC. W dniu 28 czerwca 2022 r. w Starostwie wprowadzono zarządzenie nr 32/2022 Starosty Leżajskiego w sprawie wprowadzenia procedury obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w Starostwie Powiatowym w Leżajsku, które stanowi realizację art. 7 ust. 1 i 2 pkt 1 UZD stanowiącego, iż: „Art. 7. 1. W indywidualnym przypadku, jeżeli podmiot publiczny nie jest w stanie, w szczególności ze względów technicznych lub prawnych, zapewnić dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w art. 6 pkt 1 i 3, podmiot ten jest obowiązany zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny.

2. Dostęp alternatywny, o którym mowa w ust. 1, polega w szczególności na:

1) zapewnieniu osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby.”

³³https://bip.ires.pl/gfx/splezajsk/files/2024/Dostepnosc/Plan_dziasania_na_rzecz_poprawy_zapewnienia_dostpnosci_osobom_ze_szczeglnymi_potrzebami_na_lata_2024-2025.pdf

³⁴https://bip.ires.pl/gfx/splezajsk/files/2022/Dostpno/Plan_dzialania_na_rzecz_poprawy_zapewnienia_dostepnosciosobom_ze_szczegolnymi_potrzebami_na_lata_2022-2023.pdf

³⁵https://bip.ires.pl/gfx/splezajsk/files/2021/dostepnosc/Plan_dziasania_na_rzecz_poprawy_zapewnienia_dostpnosci_osobom_ze_szczeglnymi_potrzebami.pdf

³⁶ Uchwała nr LXXXVII/420/2023 Rady Powiatu Leżajskiego z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia rocznego programu współpracy powiatu leżajskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024. Została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego w dniu 8 grudnia 2023 r. poz. 5580.

- realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, finansowanych ze środków PFRON,
- likwidację barier architektonicznych ze środków PFRON, w ramach środków otrzymywanych według algorytmu oraz programów celowych PFRON (m.in. „Program wyrównywania różnic między regionami”),
- likwidację barier w komunikowaniu się, poprzez dofinansowanie ze środków PFRON do sprzętów lub urządzeń oraz poprzez ścisłą współpracę z tłumaczem języka migowego,
- likwidację barier technicznych, umożliwiających lub w znacznym stopniu ułatwiających osobom z niepełnosprawnościami wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem,
- likwidację barier transportowych, poprzez pomoc w zakupie pojazdów do przewozu osób z niepełnosprawnościami, w ramach programów celowych PFRON,
- dofinansowanie do rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami (turnusy rehabilitacyjne, dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych),
- prowadzenie i wspieranie działalności ośrodków wsparcia i innych placówek dla osób z niepełnosprawnościami,
- informowanie, wspieranie i pomoc w przygotowaniu wniosków i realizacja programów związanych z aktywizacją osób z niepełnosprawnościami,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym również współpracę z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych,
- zwiększanie świadomości w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami oraz kształtowanie empatii wobec osób z niepełnosprawnościami,
- promowanie aktywności osób z niepełnosprawnościami, m.in. poprzez organizowanie Dnia Godności Osoby Niepełnosprawnej lub dofinansowywanie ze środków PFRON wystaw, przeglądów twórczości, organizacji wycieczek dla dzieci i młodzieży itp.,
- wspieranie i inicjowanie działań na rzecz zwiększenia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami,
- doskonalenie systemu wspierania dziecka i rodziny,
- promowanie i dofinansowanie ze środków PFRON przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym, turystycznym wśród osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli tom I str. 157 – 166)

(2) Strategii rozwoju ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2035³⁷. Zapisy Strategii odnoszące się do zapewnienia dostępności to:

³⁷ Uchwała Nr VIII/46/2024 Rady Powiatu Leżajskiego z dnia 16 października 2024 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035.

- wsparcie systemu edukacji i opieki nad dziećmi poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury szkolnej z doposażeniem i dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez wprowadzenie rozwiązań zapewniających możliwość uczestnictwa w ruchu osobom korzystającym z różnych środków transportu, jak też osobom z ograniczeniami w przemieszczaniu się.

(akta kontroli tom I str. 172 – 177)

- (3) Programie Rozwoju Powiatu Leżajskiego na lata 2021 – 2027³⁸, w rozdziale 6. „Przedsięwzięcia indywidualne Powiatu Leżajskiego” określony został projekt pt.
- inwestycje w infrastrukturę w zakresie dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością poprzez roboty budowlane, w tym zakup niezbędnego wyposażenia,
 - poprawa dostępności do usług dla osób ze szczególnymi potrzebami (wyposażenie Starostwa w sprzęt i urządzenia zapewniające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami).

(akta kontroli tom I str. 167 – 171)

1.5. Kontrolą objętych zostało pięć umów zawartych przez Zarząd Powiatu Leżajskiego w okresie od 6 września 2021 r. a dotyczących zlecenia realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych oraz udzielania zamówień publicznych podmiotom innym niż należące do sektora publicznego. Ustalono, że w treści tych umów określono warunki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 UZD, a także zasad uniwersalnego projektowania określonych art. 4 ust. 4 UZD.

Analizie poddano następujące umowy:

- (1). Umowa na „*Opracowanie i sporządzenie dokumentacji projektowo-wykonawczej na wykonanie zagospodarowania poscaleniowego realizowanego w ramach scalenia gruntów w obszarze wsi: Grodzisko Górne, gmina Grodzisko Dolne*”³⁹, zrealizowana w ramach programu „Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”, operacje typu „Scaleni gruntów” w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W umowie określono warunki wykonania dokumentacji projektowej odnoszące się do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W § 1 Przedmiot umowy pkt 10 zamieszczono zapis: „Zamawiający wymaga, aby dokumentacja projektowa, wytworzona w ramach niniejszego zamówienia była zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych wynikających z obowiązujących przepisów prawa

³⁸ Uchwała Nr VIII/47/2024 Rady Powiatu Leżajskiego z dnia 16 października 2024 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanego Programu Rozwoju Powiatu Leżajskiego na lata 2021-2027.

³⁹ Pozycja w rejestrze umów Starostwa – OR.2151.17.2024; nr umowy: ZP.273.1.2024 z dnia 23.01.2024 r. Zleceniobiorca: Biuro Usług Inżynierskich SP-GEO Paulina Pawlak Kańczuga/

budowlanego”. Obowiązkiem Wykonawcy jest wykonanie przedmiotu umowy zgodnie z minimalnymi wymaganiami określonymi w UZD. Ponadto w treści umowy wskazano, iż dokumentacja projektowa musi być sporządzona zgodnie z przepisami m.in. ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴⁰, która w art. 34 ust. 2 wskazuje, że: „Zakres i treść projektu budowlanego powinny być dostosowane do specyfiki i charakteru obiektu, stopnia skomplikowania robót budowlanych oraz w zależności od przeznaczenia projektowanego obiektu określać niezbędne warunki do korzystania z obiektu przez osoby ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

(akta kontroli tom I str. 210 – 240, 329 – 333)

(2). Umowa na „Upowszechnianie sportu poprzez współzawodnictwo sportowe w modelarstwie lotniczym i kosmicznym”⁴¹.

W treści umowy określono, iż wydarzenie organizowane przez Przyjmującego środki „nie wprowadza żadnych barier dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz jest przeznaczone dla wszystkich użytkowników”. Z uwagi na otwarty charakter imprezy i brak barier dostępności nie wprowadzono szczegółowych zapisów odnośnie minimalnych wymagań. W dokumentacji sprawy znajduje się oświadczenie Przyjmującego środki, iż organizowane wydarzenie nie wprowadzało żadnych barier dostępności oraz jest przeznaczone dla wszystkich użytkowników, co oznaczało, że jego forma i przebieg uwzględniają potrzeby wszystkich uczestników, w tym także osób z niepełnosprawnościami. W związku z powyższym, uznano, że nie występuje konieczność szczegółowego określania dodatkowych warunków służących zapewnieniu dostępności w rozumieniu art. 4 ust. 3 UZD, ponieważ cel wynikający z przepisów UZD został spełniony poprzez sam charakter wydarzenia – inkluzywny i otwarty dla wszystkich odbiorców, bez konieczności dalszych modyfikacji w zakresie dostępności.

(akta kontroli tom I str. 205 – 209, 329 – 333)

(3). Umowa na „Odtworzenie okien zewnętrznych w zabytkowym dworku dawnej leśniczówki w ramach zadania przebudowa zabytkowego budynku DPS w Piskorowicach-Mołyniach”⁴²zrealizowana w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków.

W treści umowy zamieszczono zapis: „zakres zamówienia nie wprowadza żadnych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz jest zaprojektowany z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników. Infrastruktura wytworzona w ramach zamówienia powinna być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów prawa budowlanego. Obowiązkiem Wykonawcy było wykonanie przedmiotu umowy zgodnie z minimalnymi

⁴⁰ Dz. U. z 2023 poz. 682 ze zm.

⁴¹ Pozycja w rejestrze umów Starostwa – OR.2151.21.2024; nr umowy: OR.2151.21.2024 z dnia 1 lutego 2024 r. Zleceniobiorca: Klub modelarski im. Eugeniusza Kujana w Wierzawicach.

⁴² Pozycja w rejestrze umów Starostwa – OR.2151.42.2024; nr umowy: ZP.273.5.2024 z dnia 27 marca 2024 r. Zleceniobiorca: Okna - Kołodziejczyk sp. z o.o. Tylmanowa.

wymaganiami określonymi w UZD. W zamówieniu publicznym, z uwagi na charakter inwestycji, w dokumentacji projektowej określono roboty, które obejmują swoim zakresem zapewnienie dostępu do obiektu osobom z niepełnosprawnościami. W dokumentacji projektowej stanowiącej integralną część umowy wskazano, iż jednym z zadań jest „wykonanie robót budowlanych w zabytkowym budynku DPS z przebudową podjazdu dla niepełnosprawnych”. Zrealizowany projekt przyczynił się do zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami poprzez budowę podjazdu dla niepełnosprawnych. Warunki budowy podjazdu zapewniającego dostępność dla osób z niepełnosprawnościami określone zostały w dokumentacji projektowej dołączonej do umowy.

(akta kontroli tom I str.241 – 270, 329 – 333)

(4). Umowa na „Przebudowę odcinka drogi powiatowej nr 1259R Gniewczyzna – Grodzisko-Giedlarowa”⁴³, zrealizowana w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

W umowie określono warunki wykonania przedmiotowej inwestycji odnoszące się do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W treści umowy widnieje zapis: „Opisany zakres zamówienia nie wprowadza żadnych barier dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz jest zaprojektowany z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników. Obowiązkiem Wykonawcy jest wykonanie przedmiotu umowy zgodnie z minimalnymi wymaganiami określonymi w UZD, w ten sposób, iż po zakończeniu realizacji zadania most oraz droga będą uwzględniać niezbędne warunki do korzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami”. W projekcie wykonawczym przedsięwzięcia określono zakres spełnienia tego wymogu poprzez budowę peronu autobusowego. Kierując się zasadami uniwersalnego projektowania w zakresie projektowanego peronu uwzględniono elementy poprawiające bezpieczeństwo osób niedowidzących i niepełnosprawnych, tj.: obniżenie krawężnika do poziomu nawierzchni oraz wykonanie pasa ostrzegawczego szer. 40 cm z kostki brukowej żółtej z wypustkami w zakresie przejścia dla pieszych. W zapisach umowy określono również, iż po zakończeniu realizacji zadania most oraz droga będą uwzględniać niezbędne warunki do korzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli tom I str. 271 – 310, 329 – 333)

(5). Umowa na „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej wraz z realizacją edukacji prawnej na terenie powiatu leżajskiego”⁴⁴.

W treści umowy zawarto zapis „§ 16 Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”, który stanowi iż: Zleceniobiorca w ramach realizacji niniejszej umowy jest zobowiązany do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z tematyką zadania publicznego, w zakresie

⁴³ Pozycja w rejestrze umów Starostwa – OR.2151.94.2024; nr umowy: ZP.273.16.2024 z dnia 9 lipca 2024 r. Zleceniobiorca: Miejskie Przedsiębiorstwo Dróg i Mostów sp. z o.o. Rzeszów

⁴⁴ Pozycja w rejestrze umów Starostwa – OR.2151.191.2024; nr umowy: OR.2151.191.2024 z dnia 30 grudnia 2024 r. Zleceniobiorca: Stowarzyszenie SURSUM CORDA Nowy Sącz.

określonym w art. 6 UZD na zasadach określonych w ofercie, o której mowa w § 1 ust. 1. W indywidualnym przypadku, jeżeli Zleceniobiorca nie jest w stanie, w szczególności ze względów technicznych lub prawnych, zapewnić dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w art. 6 UZD, Podmiot jest obowiązany zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny, o którym mowa w art. 7 UZD. W ofercie realizacji zadania publicznego (stanowiącej kryterium wyboru organizacji świadczącej nieodpłatną pomoc prawną), oferent wskazał na następujące zasady dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami: „Oferent uwzględni zróżnicowane potrzeby klientów, poprzez przestrzeganie regulacji wynikających z UZD. W sytuacji beneficjentów, którzy ze względu na swój stan zdrowia nie mogą osobiście stawić się w punkcie lub osób doświadczających trudności w komunikowaniu się, świadczenia będą udzielane za pomocą środków porozumiewania się na odległość lub poza punktem (gwarantowana mobilność osób udzielających świadczeń). Oferent zapewnia tłumacza języka migowego, wpisanego na listę tłumaczy Polskiego Języka Migowego, który będzie wspierał udzielanie świadczeń dla klientów z wadą słuchu lub mowy (online).

W umowie zostały uwzględnione minimalne wymagania, o których mowa w art. 6 UZD zgodnie z tematyką zadania publicznego dotyczącą udzielania świadczeń nieodpłatnej pomocy prawnej.

(akta kontroli tom I str. 311 – 328, 329 – 333)

1.6. Starostwo posiada trzy strony internetowe, na których publikuje i aktualizuje deklarację dostępności, tj.:

www.starostwo.lezajsk.pl

- link do deklaracji <https://www.starostwo.lezajsk.pl/deklaracja-dostepnosci/www.bip.starostwo.lezajsk.pl>

- link do deklaracji <https://bip.starostwo.lezajsk.pl/29427/29427/www.kolejka.starostwo.lezajsk.pl>

- link do deklaracji <https://kolejka.starostwo.lezajsk.pl/availability>

Starostwo nie posiada aplikacji mobilnej.

W kontroli ustalono, że stan dostępności cyfrowej ww. stron internetowych Starostwa został określony w deklaracjach dostępności tych stron jako częściowo zgodny z załącznikiem do UDC, zawierającym kryteria dostępności WCAG. Zgodnie z treścią deklaracji, częściowa zgodność wynikała z faktu, iż nie wszystkie treści nietekstowe, które zostały zamieszczone przed wejściem w życie ustawy, posiadały alternatywne wersje w postaci tekstowej⁴⁵.

Koordinator ds. dostępności wyjaśniła, iż „stan dostępności cyfrowej Starostwa został określony jako częściowo zgodny z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. UDC, ponieważ na stronach internetowych Starostwa opublikowane są skany dokumentów otrzymywanych od podmiotów zewnętrznych oraz skany dokumentów, które zostały opublikowane przed wejściem w życie wyżej wymienionej ustawy. Tego typu dokumenty, ze względu na swoją formę (obrazy

⁴⁵ W Starostwie znaczna część pracowników ma dostęp do umieszczania plików na stronach, w związku z tym nie ma pewności, że wszystkie na pewno są zgodne z wytycznymi WCAG.

zamiast tekstu edytowalnego), nie spełniają wymogów dostępności cyfrowej – nie mogą być odczytywane przez technologie asystujące, takie jak czytniki ekranu. W deklaracji dostępności wskazano jednak na możliwość zapewnienia alternatywnego dostępu na żądanie użytkownika strony, poprzez umówienie się z pracownikiem Starostwa na przeczytanie niedostępnego dokumentu. Ponadto w miarę możliwości Starostwo aktualizuje niedostępne treści na stronach, dostosowując je do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, tj. poprzez dodanie alternatywnych opisów. Aktualnie wszystkie publikowane treści dostosowywane są do wytycznych WCAG 2.1 na poziomie AA, w tym dla nowych dokumentów (dokumenty takie publikowane są w formacie PDF-a dostępnym cyfrowo lub jako pliki edytowalne). W przypadku niektórych materiałów (np. skanów dokumentów otrzymywanych od podmiotów zewnętrznych lub dokumentów archiwalnych) podjęto działania zgodne z art. 8 UDC⁴⁶.

(akta kontroli tom I str. 351 – 401, 402 – 403, tom II str. 277 - 279)

Dokonane w toku kontroli oględziny⁴⁷ aktualnych wersji wszystkich stron internetowych Starostwa wykazały, że:

(1) Na stronie BIP Starostwa www.bip.starostwo.lezajsk.pl oraz na stronie do umawiania wizyt w Wydziale Komunikacji www.kolejka.starostwo.lezajsk.pl nie stwierdzono obecności wersji językowych innych niż polska. Strona była dostępna wyłącznie w języku polskim, nie było opcji przełączenia na inne języki. Na stronie podmiotowej Starostwa www.starostwo.lezajsk.pl stwierdzono obecność dwóch wersji językowych, innych niż polska, tj. wersji angielskiej i wersji ukraińskiej. Istniały opcje przełączenia na język angielski bądź ukraiński. Dla każdego z tych wersji językowych stron przygotowane zostały deklaracje dostępności cyfrowej.

(akta kontroli tom I str. 351 – 385, 386 – 391, 392 – 401)

(2) Deklaracje dostępności opublikowane na wszystkich trzech stronach internetowych Starostwa zostały sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) nr 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r. ustanawiającej wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego⁴⁸. Deklaracja zawierała elementy wymagane w sekcji 1 załącznika do cyt. decyzji wykonawczej Komisji (UE) nr 2018/1523 oraz elementy, o których mowa w art. 10 ust. 4 UDC, takie jak: ogólna deklaracja, stan dostępności cyfrowej, niedostępne treści, stan zgodności, przygotowanie deklaracji, informacje zwrotne i kontaktowe, obsługa skarg i wniosków związanych z dostępnością, link do strony internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich, dostępność architektoniczna i informacyjno-komunikacyjna.

⁴⁶ Art. 8 UDC nie nakłada obowiązku zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej lub aplikacji mobilnej przez podmiot publiczny jeżeli wiązałoby się to z poniesieniem nadmiernych kosztów.

⁴⁷ Oględziny aktualnych wersji wszystkich trzech stron internetowych Starostwa dokonano w dniu 23 maja 2025 r.

⁴⁸ Dz. Urz. UE L 256 z 12.10.2018 r.

(3) Deklaracje dostępności opublikowane zostały i są dostępne na wszystkich trzech stronach internetowych Starostwa w formacie HTML⁴⁹. Deklaracje spełniały wymagania dostępności i możliwe było odczytanie ich treści przez technologie asystujące, takie jak czytniki ekranu. Deklaracje dostępności opublikowane na wszystkich trzech stronach internetowych Starostwa były zgodne z Tabelą Struktury. Zawierały kluczowe elementy wymagane przez UDC. Deklaracje zawierały w odpowiednich miejscach identyfikatory wymienione w Tabeli Identyfikatorów określone w dokumencie dotyczącym „Warunków technicznych publikacji oraz struktury dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności”⁵⁰.

(4) Zgodnie z art. 10 ust.8 UDC nakładającym na podmioty publiczne obowiązek sporządzenia w sposób dostępny cyfrowo deklaracji dostępności, na stronach internetowych Starostwa zapewniono umieszczenie linków do opublikowanych deklaracji dostępności w taki sposób, aby użytkownik miał zapewniony do nich dostęp podczas nawigacji po tych stronach.

Na stronie www.bip.starostwo.lezajsk.pl umieszczono link do deklaracji dostępności, który znajdował się w menu głównym strony, zakładka „Deklaracja dostępności”. Link bezpośredni do deklaracji:

<https://bip.starostwo.lezajsk.pl/29427/29427/>.

Na stronie www.starostwo.lezajsk.pl umieszczono link do deklaracji dostępności, który znajdował się w statycznej stopce strony, zakładka „Deklaracja dostępności”.

Link bezpośredni do deklaracji: <https://www.starostwo.lezajsk.pl/deklaracja-dostepnosci/>

Na stronie www.kolejka.starostwo.lezajsk.pl umieszczono link do deklaracji dostępności, który znajdował się w menu głównym strony, zakładka „Deklaracja dostępności”. Link bezpośredni do deklaracji:

<https://kolejka.starostwo.lezajsk.pl/availability>

(5) Zapewniono umieszczenie linków do opublikowanych deklaracji dostępności stron internetowych Starostwa na stronach startowych lub na każdej stronie.

(6) Zapewniono terminowe dokonywanie przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności. Deklaracje dostępności dla wszystkich stron internetowych Starostwa były sporządzone/opublikowane 21 września 2020 r. W okresie tym nie wprowadzano istotnych zmian na stronach internetowych Starostwa mogących mieć wpływ na dostępność cyfrową. Daty ostatniej aktualizacji stron były następujące:

- www.starostwo.lezajsk.pl - 24 stycznia 2019 r.,

- www.bip.starostwo.lezajsk.pl - 1 września 2020 r.,

- www.kolejka.starostwo.lezajsk.pl – 1 września 2020 r.

Corocznie w okresie do 31 marca dokonywane były przeglądy deklaracji dostępności. Ostatni przegląd deklaracji dla poszczególnych stron

⁴⁹ Format HTML (Hyper Text Markup Language), czyli hipertekstowy język znaczników wykorzystuje się do tworzenia stron internetowych. Służy do definiowania struktury i układu witryny, jej wyglądu oraz wszelkich funkcji specjalnych.

⁵⁰ Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych, Ministerstwo Cyfryzacji „Warunki Techniczne publikacji i struktura dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności”, Wersja 2.0., 2024 r.

przeprowadzony został w dniu 31 marca 2025 r.: www.starostwo.lezajsk.pl,
www.bip.starostwo.lezajsk.pl, www.kolejka.starostwo.lezajsk.pl

(akta kontroli tom I str. 334 – 350, 351 – 391, 392 – 401, 404 – 418)

(7) Nie wystąpiły przypadki nałożenia przez ministra właściwego ds. informatyzacji kary pieniężnej z tytułu niesporządzania i niepublikowania na stronach internetowych Starostwa deklaracji dostępności albo niezawierania w deklaracji dostępności elementów wskazanych w art. 10 ust. 3-5 UDC.

(akta kontroli tom I str. 334 – 350, 351 – 391, 392 – 401)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Deklaracje dostępności stron internetowych Starostwa zostały przygotowane w sposób nierzetelny, o czym świadczył brak informacji o nw. niezgodnościach z UDC w sekcji deklaracji pn. „Treści niedostępne”, tj.:

- w odniesieniu do strony <https://kolejka.starostwo.lezajsk.pl/branch/6> nie wskazano na brak dostępu za pomocą klawiatury do wszystkich elementów aktywnych, np. do opcji odczytania kodu CAPTCHA (niezgodność z kryterium WCAG 2.1.1 – klawiatura), a także na występowanie informacji przekazywanych jedynie poprzez użycie pozycji, np. o treści: „Aby odczytać kod CAPTCHA naciśnij tutaj” (niezgodność z kryterium WCAG 1.3.3 – właściwości zmysłowe);

- w odniesieniu do strony <https://www.bip.starostwo.lezajsk.pl/> nie wskazano na brak ostrzeżeń przed otwarciem nowego okna/zakładki w przeglądarce, np. po kliknięciu na opcje menu bocznego pn. „Transmisje sesji Rady Powiatu Leżajskiego”, „Elektroniczna Skrzynka Podawcza”, „Kwestionariusz osobowy” (niezgodność z kryterium WCAG 2.4.4 – cel linku – w kontekście);

- w odniesieniu do strony <https://www.starostwo.lezajsk.pl/> nie wskazano na brak ostrzeżeń przed otwarciem nowego okna/zakładki w przeglądarce, np. po kliknięciu na opcje menu bocznego pn. „Nieodpłatne usługi / Zapisy na bezpłatne usługi”, po kliknięciu na opcje menu głównego pn. „Samorząd Powiatowy” (pozycje „Przetargi”, „Wybory samorządowe”), czy też po kliknięciu na opcję „Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku”, „Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Leżajsku” oraz po kliknięciu na poszczególne opcje z nazwami oświatowych placówek wychowawczych (niezgodność z kryterium WCAG 2.4.4 – cel linku – w kontekście).

Starosta Leżajski wyjaśnił, że wszystkie stwierdzone błędy oraz uchybienia w zakresie poprawy dostępności cyfrowej obejmującej zgodność stron z kryteriami WCAG będą skorygowane i usunięte w terminie do dnia 31 października 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 334 – 350, 351 – 391, 392 – 401, 404 – 418, tom II str. 282 – 285)

OCENA CZĄSTKOWA

Starosta Leżajski zgodnie z postanowieniami UZD wyznaczył osobę pełniącą funkcje koordynatora ds. dostępności oraz niezwłocznie opublikował dane kontaktowe koordynatora w BIP i na stronie internetowej Starostwa.

W oparciu o ustawowe zadania koordynatora ds. dostępności, Starosta określił w formie pisemnej, w sposób przejrzysty, zakres obowiązków (pkt II.A.3 standardów kontroli zarządczej w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 pkt 1-3 UZD). Starosta wyznaczył mierniki służące do monitorowania wykonywania ustawowych zadań koordynatora ds. dostępności (pkt II.B.6 standardów kontroli zarządczej w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 pkt 1-3 UZD).

Koordinator opracował plan działania na lata 2020-2021, 2022 – 2023, 2024 - 2025 (art. 14 ust. 2 pkt 2 UZD) zawierający minimalne wymagania określone w art. 6 UZD. Wdrożony plan działania obejmował w szczególności analizę stanu zapewnienia dostępności oraz planowane działania w zakresie jej poprawy (art. 14 ust. 3 UZD) przy uwzględnieniu uniwersalnego projektowania (art. 4 ust. 1 UZD). Analizę stanu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przeprowadzono w oparciu o udokumentowane, własne oraz zleczone badania (diagnozy) dostępności architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej. W obowiązujących trzech planach przewidziano działania dotyczące spełnienia minimalnych wymagań dostępności⁵¹, nie wskazywano zatem rozwiązań alternatywnych. W planach określono zakres poprawy dostępności, sposób realizacji planowanych działań, źródła ich finansowania oraz osoby odpowiedzialne za ich wdrożenie.

Zapewniono, aby poza planem działań na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zadania w tym obszarze zawierały także inne dokumenty opracowane w ramach planowania działalności Starostwa.

W analizowanych pięciu umowach o wsparcie dla podmiotów spoza sektora publicznego realizacji zadań publicznych oraz udzielania zamówień publicznych określone zostały, warunki z uwzględnieniem minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności (art. 4 ust. 3 w zw. z art. 73 pkt 3 UZD, art. 6 UZD w zw. z art. 73 pkt 1 UZD)) oraz warunki zapewniające uniwersalne projektowanie (art. 4 ust. 4 UZD w zw. z art. 73 pkt 3 UZD, art. 4 ust. 1 UZD).

Zapewniono sporządzenie deklaracji dostępności dla każdej wersji językowej stron internetowych Starostwa, w tym strony podmiotowej i BIP. Deklaracja dostępności sporządzona została z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r. ustanawiającej wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102. Deklaracja dostępności opublikowana została w formacie HTML Zapewniona została także zgodność struktury deklaracji dostępności z Tabelą Struktury oraz obecność w odpowiednich miejscach identyfikatorów wymienionych w Tabeli Identyfikatorów. Zapewniono także umieszczenie linków do opublikowanych deklaracji dostępności stron internetowych Starostwa na stronach startowych, a także dokonywanie przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności w terminie do dnia 31 marca każdego roku. Linki do opublikowanych deklaracji dostępności stron internetowych Starostwa

⁵¹ art. 6 pkt 1 i 3 UZD, art. 7 ust. 1 i 2 UZD w zw. z art. 70 UZD.

umieszczono, w taki sposób, aby użytkownik miał zapewniony do nich łatwy dostęp podczas nawigacji po tych stronach (art. 10 ust. 8 UDC). Zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 10 ust. 4 pkt 10 UDC, w opublikowanych deklaracjach dostępności cyfrowej zamieszczone zostały wymagane elementy, w tym link do strony internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich. Przy czym w sekcji pn. „Treści niedostępne” deklaracje nie zawierały rzetelnych informacji o wszystkich przypadkach niezgodności stron internetowych z kryteriami dostępności cyfrowej określonymi w UDC.

OBSZAR 2.Prowadzenie działalności przy spełnianiu wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno – komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

2.1. Kontrola wykazała, że zapewniono złożenie za pośrednictwem Portalu Statystycznego GUS, w terminie do 31 marca 2021 r. i do 31 marca 2025 r., raportów o stanie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Starostwie odpowiednio wg stanu na 1 stycznia 2021 r. i na 1 stycznia 2025 r. Raporty te zostały opublikowane na stronie podmiotowej BIP (art. 11 ust. 1, art. 58 UZD).

W okresie objętym kontrolą w Starostwie sporządzono dwa Raporty o stanie zapewnienia dostępności podmiotu publicznego, które obejmowały okres sprawozdawczy 2019 - 2024⁵². Pierwszy raport⁵³ Starosta Leżajski złożył za pośrednictwem portalu GUS w dniu 8 marca 2021 r. (według stanu na 1 stycznia 2021 r. Następnie raport⁵⁴ został opublikowany na stronie BIP Starostwa w zakładce „Dostępność” w dniu 25 marca 2021 r.

Raport I, zawierał informacje, iż Starostwo prowadzi swoją podstawową działalność oraz obsługę interesantów w dwóch budynkach. W dziale I „Dostępność architektoniczna” Raportu I zapisano, iż Starostwo w swoich budynkach zapewnia:

- wolne od barier poziomych i pionowych przestrzenie komunikacyjne,
- rozwiązania architektoniczne, środki techniczne oraz zainstalowane urządzenia, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- osobom ze szczególnymi potrzebami możliwość ewakuacji lub uratowania w inny sposób.

Nie zapewniono natomiast:

- informacji na temat rozkładu pomieszczeń, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- możliwości wejścia do Urzędu osobie korzystającej z psa asystującego.

⁵² obydwa raporty zostały złożone za pośrednictwem w terminie uzgodnionym z GUS. Zostały także opublikowane na stronie BIP.

⁵³ Pierwszy Raport o stanie zapewnienia dostępności podmiotu publicznego obejmował okres sprawozdawczy od 20.09.2019 r. do 1 stycznia 2021 r.; dalej: Raport I”

⁵⁴ Link do raportu z 2021 r.:

<https://bip.ires.pl/gfx/splezajsk/files/2021/dostepnosc/Raport-o-stanie-zapewnienia-dostepnosc-podmiotu-publicznego.pdf>

W komentarzu do działu I, Raportu I zapisano: „Starostwo posiada dwa budynki, w których możliwe jest załatwianie spraw przez osoby postronne. Do każdego z tych budynków można dostać się dwoma wejściami. W każdym z budynków jedno wejście dostosowane jest dla osób niepełnosprawnych. Przed budynkami zostały wydzielone po dwa miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Ponadto w każdym z budynków znajduje się winda oraz toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych (na każdej kondygnacji)”.

W dziale II „Dostępność cyfrowa” Raportu I zapisano, iż Starostwo posiada dwie strony internetowe⁵⁵ www.starostwo.lezajsk.pl oraz www.bip.starostwo.lezajsk.pl z deklaracjami dostępności oraz, że nie prowadzi stron internetowych, dla których nie zostały sporządzone deklaracje dostępności. Deklaracje dostępności cyfrowej dla obydwu stron zostały sporządzone dnia 21 września 2020 r. Starostwo nie posiada aplikacji mobilnych. Wskazane strony internetowe są częściowo zgodne z UDC. W komentarzu do działu II Raportu I zapisano: „Wskazane strony internetowe są częściowo zgodne z UDC, gdyż: nie wszystkie treści nietekstowe posiadają alternatywę w postaci tekstu; nie jest możliwe korzystanie z całej strony internetowej wyłącznie z użyciem klawiatury; istnieją pliki PDF, DOC itp. (redaktorzy starają się ograniczyć do minimum korzystanie z takich plików i osadzać teksty bezpośrednio w serwisie).

W dziale III „Dostępność informacyjno-komunikacyjna” Raportu I zapisano, iż obsługę osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie komunikowania się, zapewniono z wykorzystaniem: kontaktów telefonicznych, kontaktów korespondencyjnych, przesyłania wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem wiadomości SMS, przesyłania faksów, MMS lub komunikatorów internetowych, pomocy tłumacza języka migowego – kontakt osobisty oraz kontakt z pomocą tłumacza-przewodnika (kontakt osobisty). Nie została zapewniona obsługa osób ze szczególnymi potrzebami z wykorzystaniem: komunikacji audiowizualnej, w tym z wykorzystaniem komunikatorów internetowych oraz z wykorzystaniem tłumacza języka migowego przez strony internetowe i/lub aplikacje (tłumaczenie online). Starostwo nie posiadało wyposażenia w urządzenia lub środki techniczne do obsługi osób słabosłyszących. Nie została zapewniona na stronach internetowych informacja o zakresie swojej działalności (głównych zadaniach) w postaci tekstu odczytywalnego maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym (PJM) oraz w tekście łatwym do czytania ETR. W okresie od 20 września

⁵⁵ Strona www.kolejka.lezajsk.pl nie została ujęta w raporcie w 2021 z uwagi na jej przebudowę, która była w trakcie realizacji w okresie, za który sporządzany był Raport I. Ze względu na zmieniającą się strukturę, zawartość oraz funkcjonalności serwisu, nie było możliwe przeprowadzenie rzetelnej oceny zgodnej z przyjętymi kryteriami. Uwzględnienie strony w raporcie na tym etapie mogłoby prowadzić do nieprecyzyjnych lub nieaktualnych wniosków.

2019 r. do 1 stycznia 2021 r. Starostwo nie otrzymało od osób ze szczególnymi potrzebami wniosku o zapewnienie szczególnej formy komunikacji.

W dziale IV „Informacja o dostępie alternatywnym” Raportu I zapisano, iż nie zostały zapewnione dostępy alternatywne dla osób ze szczególnymi potrzebami, w postaci:

- wsparcia innej osoby,
- wsparcia technologicznego, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,
- zmian w organizacji funkcjonowania Starostwa,
- jak również w sposób inny, niż wyżej wymienione.

(akta kontroli tom I str. 334 – 350, Itom II str. 268 – 276)

Drugi raport⁵⁶ Starosta Leżajski złożył Wojewodzie Podkarpackiemu za pośrednictwem portalu GUS w dniu 10 marca 2025 r. (według stanu na 1 stycznia 2025 r.). Następnie raport⁵⁷ został opublikowany na stronie BIP Starostwa w zakładce „Dostępność” w dniu 13 maja 2025 r.⁵⁸

W dziale I „Dostępność architektoniczna” raportu II zapisano, iż Starostwo w obydwu budynkach zapewnia:

- informację na temat rozkładu pomieszczeń, co najmniej w sposób wizualny, dotykowy i głosowy,
- wstęp osobie korzystającej z psa asystującego,
- procedury ewakuacji lub ratowania, sprzęt lub miejsce do ewakuacji lub ratowania oraz pracowników przeszkolonych z procedur ewakuacji lub ratowania.

Wg stanu na 1 stycznia 2025 r. w odniesieniu do zapisów zamieszczonych w poprzednim raporcie wg stanu na 1 stycznia 2021 r. nastąpiła poprawa dostępności architektonicznej Starostwa i spełnienie minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 pkt.1 UZD.

W dziale II „Dostępność cyfrowa” raportu II zapisano, iż Starostwo posiada trzy strony z deklaracjami dostępności (strona bip, podmiotowa i strona kolejki). W komentarzu do działu II Raportu II zapisano: „Wskazane strony internetowe są częściowo zgodne z UDC, gdyż: nie wszystkie treści nietekstowe posiadają alternatywę w postaci tekstu”.

Zarówno w pierwszym, jak i w aktualnym Raporcie wskazano, iż nie jest dostępny tekst odczytywalny- maszynowo. Tekst ten dodano do strony w późniejszym czasie, tj. w dniu 13 maja 2025 r. po opublikowaniu raportu. Doszło zatem do poprawy dostępności cyfrowej Starostwa. Pozostałe informacje zamieszczone w raporcie były zgodne ze stanem faktycznym.

⁵⁶ Drugi Raport o stanie zapewnienia dostępności podmiotu publicznego obejmował okres sprawozdawczy od 1 stycznia 2021 r. r. do 1 stycznia 2025 r.; dalej: Raport II.

⁵⁷ Link do raportu wg stanu na 1 stycznia 2025 r. :

https://bip.ires.pl/gfx/splezajsk/files/2025/Dostepnosc/Raport_o_stanie_zapewnienia_dostpnoci_2025.pdf

⁵⁸ Starostwo wstrzymało się z opublikowaniem na stronie BIP przesłanego raportu z uwagi na informacje ze strony GUS o wystąpieniu błędnego zapisu w treści eksportowanych Raportów o stanie zapewniania dostępności podmiotów publicznych.

Zgodnie z art. 6 UZD podmioty miały obowiązek spełnić te wymagania (w tym m.in. opublikować tekst odczytywalny maszynowo) do 20 września 2019 r. Starostwo opublikowało ten tekst dopiero 13 maja 2025 r., dlatego też w raportach nie wskazano, że zostały opublikowane.

Starosta Leżajski wyjaśnił, że opóźnienie w publikacji dokumentu w formacie odczytywalnym maszynowo wynikało z przyczyn techniczno-organizacyjnych, niezależnych od zamierzeń Urzędu. W szczególności opóźnienie spowodowane było:

- koniecznością dostosowania dokumentu do wymogów dostępności cyfrowej określonych w UDC oraz przejściowymi problemami z oprogramowaniem wykorzystywanym do konwersji dokumentów do odpowiedniego formatu.

(akta kontroli tom II str. 282 - 285)

Ustalono, że faktyczny stan zapewnienia dostępności cyfrowej stron był zgodny z danymi wynikającymi z aktualnie opublikowanych deklaracji dostępności cyfrowej.

W dziale III „Dostępność informacyjno-komunikacyjna” raportu II zapisano, iż Starostwo zapewniało:

- pętle indukcyjne do obsługi osób słabosłyszących,
- na swojej głównej stronie internetowej informację o zakresie swojej działalności (głównych zadaniach podmiotu) w postaci nagrania treści w polskim języku migowym (PJM) w postaci pliku wideo oraz informacji w tekście łatwym do czytania (ETR).
- w okresie od 2 stycznia 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. Starostwo nie otrzymało od osób ze szczególnymi potrzebami wniosków o zapewnienie szczególnej formy komunikacji.

W dziale IV „Informacja o dostępie alternatywnym” Raportu II zapisano, iż w Starostwie nie zostały zapewnione dostępy alternatywne dla osób ze szczególnymi potrzebami w związku z zapewnieniem dostępu na poziomie minimalnych wymagań.

Starosta Leżajski wyjaśnił, że brak zaznaczenia w dziale IV Raportu II informacji o zapewnieniu dostępu alternatywnych dla osób ze szczególnymi potrzebami wynikał z przyjętej przez Starostwo interpretacji pojęcia „dostęp alternatywny”, o którym mowa w przepisach UZD. W momencie sporządzania raportu przyjęto, że za spełnienie minimalnych wymagań dostępności uznaje się wdrożenie formalnych, systemowych rozwiązań w zakresie alternatywnego dostępu, opartych na udokumentowanych procedurach. W Starostwie takie procedury nie zostały sformalizowane w formie odrębnych zarządzeń czy wewnętrznych instrukcji. W praktyce istniała możliwość uzyskania dostępu alternatywnego – poprzez kontakt z pracownikiem Urzędu i zapoznanie się z treścią dokumentów w przystępnej formie (np. odczytanie dokumentu lub jego streszczenie) – rozwiązanie to nie zostało potraktowane jako spełniające wymogi ustawowe z uwagi na jego nieformalny charakter. Dostęp alternatywny był de facto zapewniony, choć niesformalizowany. Informacje zawarte w dziale IV Raportu II,

według stanu na dzień 1 stycznia 2025 r., były niepełne i nie odzwierciedlały w pełni faktycznego stanu zapewnienia dostępności.

(akta kontroli tom II str. 282 – 285)

Raporty zostały przygotowane na formularzu opracowanym przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej⁵⁹.

Nie stwierdzono nałożenia przez ministra właściwego ds. informatyzacji, kary pieniężnej z tytułu nieuzasadnionego i uporczywego niezapewnienia dostępności cyfrowej stron prowadzonych przez Starostwo, w związku z brakiem poprawy tej dostępności.

(akta kontroli tom I str. 334 – 350, tom II str. 268 – 276, 280 - 281)

2.2. W okresie od 20 września 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. do Starostwa⁶⁰ nie były kierowane wnioski o zapewnienie dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej lub łącznie architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej. Starostwo w okresie od 2023 r. zapewniało spełnienie minimalnych wymagań dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej.

W okresie od 2 stycznia 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. do Starostwa nie skierowano żądań zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej oraz skarg na brak dostępności cyfrowej. W okresie od 2022 r. wszystkie pliki zamieszczane na stronach internetowych Starostwa były opublikowane w formatach zapewniających dostępność cyfrową zgodnie z wytycznymi WCAG.

W okresie od 23 czerwca 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. do Starostwa nie skierowano żądań zapewnienia dostępności cyfrowej w odniesieniu do aplikacji mobilnych, których Starostwo nie zapewniało oraz skarg na brak dostępności w tym zakresie.

(akta kontroli tom I str. 334 – 350, tom II str. 268 – 276)

2.3. Strony internetowe Starostwa⁶¹ pod względem dostępności cyfrowej, zostały poddane badaniu w oparciu o listę kontrolną do samodzielnego badania dostępności strony internetowej i jej zgodności z UDC⁶². Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o kryteria zdefiniowane wyłącznie na poziomie podstawowym. Lista kontrolna stanowiła podstawę do przeprowadzenia oględzin stron internetowych Starostwa⁶³. Analizie poddana została ocena stron internetowych w kontekście spełniania kryteriów dostępności WCAG w oparciu o zagadnienia przypisane do poszczególnych kryteriów oceny dostępności (nawigacji, wyglądu, treści, formularzy, multimediów, a także dokumentów).

⁵⁹ art. 11 ust. 2 i 3 UZD

⁶⁰ informacje zawarte w dziale 5 pkt 1 i 2 aktualnego raportu o stanie zapewnienia dostępności, tj. wg stanu na 1 stycznia 2025 r

⁶¹ Badaniu została poddana strona internetowa BIP Starostwa www.bip.starostwo.lezajsk.pl wraz z stroną główną Powiatu www.starostwo.lezajsk.pl

⁶² „Lista kontrolna do samodzielnego badania dostępności strony internetowej i jej zgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych”, opracowanie: Departament Społeczeństwa Informatycznego, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. Warszawa 2021 r., dalej: „Lista kontrolna”.

⁶³ www.bip.starostwo.lezajsk.pl, www.starostwo.lezajsk.pl, www.kolejka.starostwo.lezajsk.pl

W wyniku oględzin ustalono, że:

a) w zakresie nawigacji na stronach:

- zapewniona była:
 - widoczność elementu aktywnego przy nawigacji klawiaturą tzw. widoczność fokusu,
 - dostępność tekstowej alternatywy odtwarzacza multimedialnych,
- nie występowały wyraźne pułapki klawiaturowe,
- nie stwierdzono wystąpienia mechanizmu, który automatycznie otwiera nowe okno lub zakładkę bez działania użytkownika,
- na stronie BIP i podmiotowej Starostwa udostępniona jest funkcjonalność wyszukiwarki, która umożliwia wpisanie i szybkie odszukanie potrzebnych informacji. Ponadto na stronie podmiotowej Starostwa zapewniona jest mapa strony. Na stronie Kolejki nie występuje wyszukiwarka z uwagi na zakres strony. Jest ona przeznaczona wyłącznie do zapisów w Wydziale Komunikacji i Transportu Starostwa.
- menu jest konsekwentne i działa w ten sam sposób na wszystkich podstronach,

b) w zakresie wyglądu strony:

- nie występowały elementy, które szybko błyskały na czerwono lub które gwałtownie zmieniały jasność,
- po powiększeniu widoku strony do 200% zapewniona jest widoczność całości informacji ze strony,
- zapewniona jest możliwość korzystania z treści stron bez względu na orientację ekranu pionową czy poziomą,
- na stronie BIP oraz podmiotowej Starostwa nie występują formularze, dostępne są wyłącznie na stronie Kolejki. Nie stwierdzono przypadków, w których informacje byłyby przekazywane wyłącznie za pomocą koloru,
- na stronie Kolejki Starostwa stwierdzono występowanie instrukcji odnoszących się do koloru elementu,

c) w zakresie treści stron:

- nie stwierdzono przypadków automatycznego uruchamiania się dźwięku, który trwa co najmniej kilka sekund i nie może zostać zatrzymany przez użytkownika strony,
- nie stwierdzono przypadków występowania migających lub poruszających się elementów, których miganie lub ruch nie są niezbędne dla zrozumienia informacji i których nie da się zatrzymać;
- nie stwierdzono żadnych problemów związanych z tytułami stron i ich strukturą,

d) w ramach formularzy dostępnych na stronie:

- nie stwierdzono występowania formularzy na stronie BIP i podmiotowej Starostwa,
- na stronie Kolejki Starostwa stwierdzono występowanie obok pól formularzy etykiety mówiące jasno, jakie dane wpisać w te pola,

- na stronie Kolejki Starostwa zapewniono dostępność informacji o błędzie w formularzu, jasno opisującej błąd, w szczególności poprzez podanie przyczyny błędu,
 - na stronie Kolejki Starostwa stwierdzono występowanie, przy błędnie wypełnionych polach, podpowiedzi co do sposobu poprawnego wpisania,
 - nie występują formularze związane ze zobowiązaniami prawnymi lub finansowymi.
- e) w ramach multimediiów dostępnych na stronie:
- stwierdzono występowanie opisu tekstowego wyjaśniającego co przedstawia zamieszczony element filmowy,
 - występują napisy dla osób niesłyszących przy filmach lub animacjach zawierających ścieżkę dźwiękową, które oprócz treści wypowiedzianych przez lektora zawierające również informacje o innych dźwiękach istotnych dla zrozumienia treści,
 - na stronie podmiotowej Starostwa nie stwierdzono występowania audio-deskrypcji dla zamieszczonych filmów (zgodnie z kryterium WCAG 1.2.5 – audio-deskrypcja – nagranie). Filmy te zostały opublikowane dnia 11 września 2020 r. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 UDC nie stosuje się do multimediiów opublikowanych przed dniem 23 września 2020 r. Brak elementów strony nie ma zatem wpływu na ogólną ocenę dostępności cyfrowej Starostwa.
- f) w zakresie dokumentów:
- występują informacje o formacie, rozmiarze i nazwie plików.

W raporcie o stanie zapewnienia dostępności wskazano, iż nie jest dostępny tekst odczytywalny- maszynowo. Możliwość taką zapewniono poprzez dodanie tekstu do stron w dniu 13 maja 2025 r., tj. po opublikowaniu raportu. Doszło zatem do poprawy dostępności. Pozostałe informacje były zgodne ze stanem faktycznym.

(akta kontroli tom I str. 351 – 401, tom II str. 1 – 81, 82 – 102, 103 – 114, 280 - 281)

2.4. W kontrolowanym okresie Starostwo obsługiwało interesantów w dwóch budynkach, tj.

- w budynku A (główna siedziba) znajdującym się na ul. Kopernika 8, 37-300 Leżajsk.

- w budynku B znajdującym się na ul. Skłodowskiej 8, 37-300 Leżajsk.

Podmiotem zarządzającym budynkiem B było Biuro Obsługi Jednostek Samorządu Powiatowego. Wydziały Starostwa znajdowały się na parterze oraz na pierwszym i drugim piętrze budynku.

Kontrola wykazała, że w budynkach, w których Starostwo prowadziło obsługę interesantów, zapewniono minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami. Budynek A był w latach 2019 – 2020 zaprojektowany i przebudowany z zapewnieniem niezbędnych warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami, w tym osoby starsze, zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.

Prawo budowlane⁶⁴ oraz rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych budynków.

Kontrola wykazała, że budynki Starostwa spełniały wymagania dotyczące dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami określone w art. 6 pkt. 1 UZD oraz w *rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych*.

W obu budynkach Starostwa znajdowały się urządzenia umożliwiające samodzielny dostęp do wnętrza budynku przez osoby z niepełnosprawnościami, zwłaszcza w zakresie samodzielnego poruszania się.

Na parterze budynków znajdowały się tablice informacyjne z rozkładem pomieszczeń w Starostwie. Na każdym piętrze budynków (z wyłączeniem pięter technicznych) znajdowały się tyflomapy (wypukłe mapy dotykowe) zapewniające informację o rozkładzie pomieszczeń w sposób wizualny oraz dotykowy, dodatkowo wyposażone w dźwiękowy system nawigacyjno-informacyjny.

Na zewnątrz obu budynków zostały wyznaczone miejsca zbiórki do ewakuacji lub ratowania osób ze szczególnymi potrzebami, a także zapewniony został sprzęt do ewakuacji i ratowania takich osób w postaci krzeseł ewakuacyjnych.

Budynki nie były ogrodzone. Zgodnie z zarządzeniem Starosty Leżajskiego nr 28/2022⁶⁵ nie występowały przeszkody w dostępie do budynków osoby korzystającej z pomocy psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶⁶. Budynki oznakowane zostały informacją o możliwości wejścia osoby na ich teren z psem asystującym. Starostwo posiadało również opracowaną procedurę⁶⁷ obsługi osoby korzystającej z psa asystującego.

W zakresie spełniania przez budynki Starostwa wymagań rozporządzenia w sprawie warunków technicznych ustalono, że:

- a) w zakresie budynku A Starostwa przy ul. Kopernika 8:
- budynek posiadał dwa wejścia do Urzędu. Dojście oraz wejście boczne do budynku od strony targowiska „Mój rynek”, dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami znajdowało się bezpośrednio na poziomie chodnika. Dojście oraz wejście główne do budynku od strony Miejskiego Centrum Kultury prowadziło przez plac postojowy samochodów osobowych. Plac postojowy utwardzony był kostką brukową;
 - w bezpośrednim otoczeniu budynku Starostwa, w tym na placu postojowym dla samochodów osobowych od strony Miejskiego Centrum Kultury, zostały wyznaczone, odpowiednio oznakowane, trzy miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami (§ 18 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);

⁶⁴ Dz.U z 2025 r. poz. 418 ze zm.

⁶⁵ nr 28/2022 z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie wprowadzenia procedury wejścia osoby niepełnosprawnej z psem asystującym na teren Starostwa Powiatowego w Leżajsku.

⁶⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 913 ze zm.

⁶⁷ Zarządzenie nr 28/2022 Starosty Leżajskiego z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie wprowadzenia procedury wejścia osoby niepełnosprawnej z psem asystującym na teren Starostwa Powiatowego w Leżajsku.

- budynek Starostwa wyposażony był w dźwig osobowy umożliwiający dostęp z poziomu terenu na wszystkie kondygnacje użytkowe budynku (por. § 193 ust. 2 i 2a rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
- drzwi wejściowe do budynku A Starostwa, od strony targowiska „Mój rynek” były dwuskrzydłowe, otwierane automatycznie za pomocą przycisku, z możliwością otwierania ręcznego. Wejście to było dwuetapowe. Bezpośrednie wejście było możliwe z chodnika do przedsionka, w którym znajdowała się winda oraz schody zapewniające dostęp do wyższych kondygnacji budynku. Skrzydła były nieblokowane i miały szerokość 100 cm oraz wysokość 215 cm. Skrzydła blokowane miały szerokość 65 cm oraz wysokość: 215 cm. Drzwi wejściowe główne do budynku A Starostwa od strony Miejskiego Centrum Kultury i placu postojowego dla samochodów osobowych dwuskrzydłowe miały szerokość 100 cm oraz wysokość: 210 cm (por. § 62 ust. 2 i § 240 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
- wejścia do budynku Starostwa były oświetlone (por. § 64 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
- budynek Starostwa (bezpośrednie otoczenie) nie posiadał pochylni z nim związanych, przeznaczonych dla ruchu pieszego i dla osób poruszających się przy użyciu wózka inwalidzkiego (por. § 70 i § 71 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
- w pomieszczeniach ogólnodostępnych i na korytarzach nie stwierdzono zróżnicowania poziomu podłóg;
- w drzwiach wewnętrznych prowadzących do pomieszczeń ogólnodostępnych (biurowych) nie stwierdzono występowania progów. Drzwi w świetle ościeżnicy miały szerokość 90 cm i wysokość 200 cm. Drzwi były otwierane do wewnątrz;
- drzwi ze skrzydłami wykonanymi z przezroczystych tafli zostały oznaczone kontrastową taśmą (por. § 295 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
- zapewniono pomieszczenia higienicznosanitarne (toalety) na każdej kondygnacji budynku. Pomieszczenia te były oznakowane jako przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami. Posiadały uchwyty ułatwiające korzystanie osobom z niepełnosprawnościami z miski ustępowej oraz umywalki. W pomieszczeniach zapewniono odpowiednią przestrzeń manewrową;
- schody zewnętrzne (trzy stopnie) prowadzące do wejścia głównego do budynku A Starostwa od Miejskiego Centrum Kultury były zaopatrzone w poręcz (por. § 296 ust. 1 i 3 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych). Schody wewnętrzne prowadzące od wejścia od strony Miejskiego Centrum Kultury na parter budynku były zaopatrzone w poręcze przyścienne po obydwu stronach. Schody wewnętrzne prowadzące na poszczególne kondygnacje budynku były wyposażone w balustrady;

- powierzchnie spoczników schodów w budynku posiadały wykończenia wyróżniające je odzieniem, barwą bądź fakturą, od krawędzi rozpoczynającej lub kończącej bieg schodów (por. § 306 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych).
- b) w zakresie budynku B Starostwa przy ul. Skłodowskiej 8:
 - budynek posiadał dwa wejścia, tj.: [1] dojście do wejścia bocznego do budynku, od strony boiska dostosowane do osób z niepełnosprawnościami za pomocą pochylni, utwardzone kostką brukową; [2] dojście do budynku od strony Liceum Ogólnokształcącego i placu postojowego samochodów osobowych, utwardzone kostką brukową;
 - w bezpośrednim otoczeniu budynku wyznaczono odpowiednio oznaczone, dwa miejsca postojowe dla pojazdów osób z niepełnosprawnościami (por. § 18 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
 - budynek wyposażony był w dźwig osobowy umożliwiający dostęp z poziomu parteru na wszystkie kondygnacje użytkowe, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych (por. § 193 ust. 2 i 2a rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
 - drzwi wejściowe do budynku B Starostwa, od strony boiska były dwuskrzydłowe i otwierane ręcznie. Po wejściu do budynku po prawej stronie znajdowała się winda, za pomocą której można było dotrzeć na wszystkie kondygnacje budynku. Skrzydła nieblokowane miały szerokość 100 cm i wysokość 200 cm. Skrzydła blokowane miały szerokość 65 cm i wysokość 200 cm. Drzwi wejściowe główne do budynku B Starostwa, od strony Liceum Ogólnokształcącego i placu postojowego dla samochodów osobowych, były dwuskrzydłowe i miały szerokość 100 cm oraz wysokość 200 cm (por. § 62 ust. 2 i § 240 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
 - wejścia do budynku były oświetlone (por. § 64 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
 - budynek posiadał pochylnie przeznaczoną dla ruchu pieszego i dla osób poruszających się przy użyciu wózka inwalidzkiego, umożliwiającą wejście do budynku, zaopatrzoną w balustrady po obu stronach (por. § 70 i § 71 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
 - w pomieszczeniach ogólnodostępnych budynku i na korytarzach nie stwierdzono zróżnicowania poziomu podłóg;
 - w drzwiach wewnętrznych prowadzących do pomieszczeń ogólnodostępnych (biurowych) nie stwierdzono występowania progów. Drzwi w świetle ościeżnicy miały szerokość 90 cm i wysokość 200 cm. Drzwi były otwierane do wewnątrz;
 - drzwi ze skrzydłami wykonanymi z przezroczystych tafli zostały oznaczone kontrastową taśmą (por. § 295 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych);
 - zapewniono pomieszczenie higienicznosanitarne (toaletę) na parterze budynku. Pomieszczenie to było oznakowane jako przeznaczone dla

osób z niepełnosprawnościami. W toalecie zamontowano uchwyty ułatwiające korzystanie osobom z niepełnosprawnościami z miski ustępowej oraz umywalki. W pomieszczeniach zapewniono odpowiednią przestrzeń manewrową;

- schody zewnętrzne (siedem stopni) prowadzące do wejścia głównego do budynku B Starostwa od strony Liceum Ogólnokształcącego, były zaopatrzone w poręcz po obydwu stronach (por. § 296 ust. 1 i 3 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych). Schody wewnętrzne prowadzące na poszczególne kondygnacje budynku były wyposażone w balustrady;
- powierzchnie spoczników schodów w budynku posiadały wykończenia wyróżniające je odcieniem, barwą bądź fakturą, od krawędzi rozpoczynającej lub kończącej bieg schodów (por. § 306 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych).

W wyniku oględzin potwierdzono, że stan faktyczny zapewnienia dostępności architektonicznej budynków Starostwa był zgodny z danymi wynikającymi z aktualnie opublikowanego raportu z dnia 1 stycznia 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 392 – 401, tom II str. 142 – 207, 208 - 215)

2.5. Kontrola wykazała, że w zakresie dostępności informacyjno – komunikacyjnej spełnione zostały minimalne wymagania określone w art. 6 pkt.3 UZD służące zapewnieniu dostępności Starostwa osobom ze szczególnymi potrzebami. Według stanu na 1 stycznia 2025 r. w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej do obsługi osób ze szczególnymi potrzebami Starostwo:

- zapewniło usługi umożliwiające kontakt z urzędem poprzez korzystanie z poczty elektronicznej, przesyłania faksów, przesyłania wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem wiadomości SMS, MMS lub komunikatorów internetowych;
- na swojej stronie podmiotowej udostępniało do pobrania wnioski pozwalający na wskazanie przez osobę ze szczególnymi potrzebami określonej formy kontaktu;
- w przypadku zgłoszenia potrzeby, Starostwo w terminie 2-3 dni zapewniało osobie głuchoniemej osobisty kontakt z tłumaczem języka migowego⁶⁸;
- nie wykorzystywało w swojej działalności zdalnego dostępu online do usługi tłumacza;
- zainstalowało urządzenia wspomagające obsługę osób słabosłyszących, w szczególności pętle indukcyjne⁶⁹.

⁶⁸ Starostwo nie posiada podpisanej umowy ze Związkiem Głuchych. Dwóch pracowników Starostwa Powiatowego w Leżajsku posiada certyfikat PJM.

⁶⁹ Pętla indukcyjna – wykorzystuje zjawisko indukcji magnetycznej oraz pola magnetycznego poprawia skuteczność aparatów słuchowych selekcjonując najważniejsze, otaczające nas dźwięki (informacje).

W budynku A Starostwa zainstalowane były trzy sztuki przenośnych pętli indukcyjnych wspomagających słyszenie, do obsługi osób słabosłyszących. Pętla te były zainstalowane w miejscach najczęściej uczęszczanych przez interesantów, tj. na Punkcie Obsługi Interesanta, w Wydziale Komunikacji oraz w Wydziale Geodezji.

W budynku B Starostwa zainstalowana została przenośna pętla indukcyjna wspomagająca słyszenie, do obsługi osób słabosłyszących. Pętla zainstalowana była w Punkcie Obsługi Interesanta;

- na stronach internetowych Starostwa dostępne były: informacja o zakresie działalności Starostwa w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo; nagranie treści w polskim języku migowym, informacja o Starostwie w tekście łatwym do czytania.

W okresie objętym kontrolą, osoby ze szczególnymi potrzebami, nie kierowały do Starostwa wniosków o zapewnienie szczególnej formy komunikacji.

Wyniki oględzin potwierdziły, że faktyczny stan zapewnienia dostępności informacyjno-komunikacyjnej był zgodny z danymi wynikającymi z aktualnie opublikowanego raportu o stanie zapewnienia dostępności.

(akta kontroli tom I str. 351 – 385, 386 – 391, tom II str. 115 – 136, 137 – 141, 220 - 267)

2.6. Największe trudności Starostwa w realizacji przepisów UDC dotyczyły art. 2 oraz art. 7 tej ustawy. Zgodnie z art. 2, obowiązek zapewnienia dostępności cyfrowej dotyczy nie tylko stron internetowych, lecz również aplikacji mobilnych, które powinny być dostępne zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku do ustawy (tj. standard WCAG 2.1 na poziomie AA). Praktyczne trudności wynikały przede wszystkim z ograniczonych zasobów technicznych, braku specjalistycznej wiedzy w zakresie dostępności cyfrowej oraz konieczności dostosowania starszych serwisów i systemów, które nie były projektowane z myślą o dostępności. Dodatkowym wyzwaniem był art. 7 ustawy, który nakłada obowiązek cyklicznego przeprowadzania samooceny dostępności cyfrowej oraz sporządzania deklaracji dostępności. Utrzymanie aktualnych i zgodnych z wymaganiami deklaracji dostępności okazało się problematyczne, zwłaszcza w kontekście dynamicznych zmian na stronach internetowych i braku dedykowanych narzędzi do kompleksowej weryfikacji zgodności z WCAG 2.1.

W ocenie Starostwa poprawy wymagałyby m.in.

- art. 2 UDC, które nie wskazuje, czy i w jakim zakresie dokumenty takie jak skany PDF, prezentacje PPT, czy pliki Word muszą być w pełni dostępne cyfrowo. Dla wielu jednostek to problem techniczny i organizacyjny, ponieważ zasoby nie są przygotowane z myślą o dostępności (np. zeskanowane pisma sprzed lat). Obowiązek zapewnienia dostępności wszystkim wymienionym obiektom cyfrowym związany jest ze znacznymi nakładami. Brakuje wyraźnego wskazania priorytetów lub etapowego wdrażania (np. co najpierw, co można odroczyć).

- art. 8 UDC odnoszący się do obowiązku publikacji i corocznej aktualizacji deklaracji dostępności zawierającej szczegółowe informacje o stanie dostępności cyfrowej, poprzez uproszczenie treści deklaracji, zmniejszenie

częstotliwości aktualizacji (np. co dwa lata), automatyzacja tego procesu lub centralne narzędzie do ich tworzenia.

(akta kontroli tom II str. 282 - 285)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W zakresie dostępności stron internetowych Starostwa, na poziomie podstawowym, nie spełniono kryteriów dostępności cyfrowej określonych w wytycznych WCAG załączonych do UDC, tj.:

- w ramach nawigacji - na stronie <https://kolejka.starostwo.lezajsk.pl/branch/6> nie zapewniono dostępu za pomocą klawiatury do wszystkich elementów aktywnych, np. do opcji odczytania kodu CAPTCHA (niezgodność z kryterium WCAG 2.1.1 - klawiatura); na stronie <https://www.bip.starostwo.lezajsk.pl/> nie zapewniono ostrzeżeń przed otwarciem nowego okna/zakładki w przeglądarce, np. po kliknięciu na opcje menu bocznego pn. „Transmisje sesji Rady Powiatu Leżajskiego”, „Elektroniczna Skrzynka Podawcza”, „Kwestionariusz osobowy” (niezgodność z kryterium WCAG 2.4.4 - cel linku - w kontekście); na stronie <https://www.starostwo.lezajsk.pl/> nie zapewniono ostrzeżeń przed otwarciem nowego okna/zakładki w przeglądarce, np. po kliknięciu na opcje menu bocznego pn. „Nieodpłatne usługi / Zapisy na bezpłatne usługi”, po kliknięciu na opcje menu głównego pn. „Samorząd Powiatowy” (pozycje „Przetargi”, „Wybory samorządowe”), czy też po kliknięciu na opcję „Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku”, „Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Leżajsku” oraz po kliknięciu na poszczególne opcje z nazwami oświatowych placówek wychowawczych (niezgodność z kryterium WCAG 2.4.4 - cel linku - w kontekście);

- w ramach wyglądu strony - na stronie <https://kolejka.starostwo.lezajsk.pl/branch/6> nie wyeliminowano informacji przekazywanych jedynie poprzez użycie pozycji, np. o treści: „Aby odczytać kod CAPTCHA naciśnij tutaj” (niezgodność z kryterium WCAG 1.3.3 - właściwości zmysłowe);

- w ramach treści stron - na stronie <https://www.starostwo.lezajsk.pl/dla-mieszkanca/nieodplatna-pomoc-prawna/> nadal dostępne były do pobrania dokumenty, które stanowiły treść nietekstową nie dającą się odczytać przy pomocy narzędzia asystującego, np. w sekcjach pn. „25. E-SCHEMAT pn. Rejestracja pojazdu”, 11. Prawne aspekty zniesławienia”, „12. Prawne aspekty znieważenia” (niezgodność z kryterium WCAG 1.1.1 - treść nietekstowa); na stronach <https://www.starostwo.lezajsk.pl/projekty-eu/#> oraz <https://www.starostwo.lezajsk.pl/cyfrowy-powiat/> dostępne były elementy graficzne stanowiące treść nietekstową nie dającą się odczytać przy pomocy narzędzia asystującego (niezgodność z kryterium WCAG 1.1.1 - treść nietekstowa).

Starosta Leżajski wyjaśnił, że wszystkie stwierdzone błędy oraz uchybienia w zakresie poprawy dostępności cyfrowej obejmującej zgodność stron z kryteriami WCAG będą skorygowane i usunięte w terminie do dnia 31 października 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 351 – 385, 386 – 391, tom II str. 115 – 136, 137 – 141, 220 – 267, 282 - 285)

OCENA CZĄSTKOWA W dwóch budynkach, w których Starostwo prowadzi obsługę interesantów, zapewniono minimalne wymagania służące dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w art. 6 pkt.1 UZD. Ustalono, że stan dostępności cyfrowej Starostwa został określony w deklaracji dostępności jako częściowo zgodny z załącznikiem UDC zawierającym kryteria dostępności WCAG. Zgodnie z treścią deklaracji, częściowa zgodność wynikała z faktu, iż nie wszystkie treści nietekstowe (w szczególności skany) zamieszczone na stronie Starostwa posiadają alternatywne wersje w postaci tekstowej. Większość elementów stron internetowych Starostwa spełnia podstawowe wymogi w zakresie zapewnienia dostępności cyfrowej, zgodnie z obowiązującymi kryteriami dostępności WCAG, obejmującymi m.in. nawigację, wygląd, treść, formularze, multimedia oraz dokumenty. Wyniki oględzin potwierdziły, że faktyczny stan zapewnienia dostępności cyfrowej stron Starostwa był zgodny z danymi wynikającymi z raportu o stanie zapewnienia dostępności – w dziale drugim pn. „Dostępność cyfrowa”. Nadal na stronach internetowych występowały jednak elementy niedostępne cyfrowo.

Starostwo spełniło minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami (art. 6 pkt 3 UZD). Ustalono, że faktyczny stan zapewnienia dostępności informacyjno-komunikacyjnej Starostwa był zgodny z danymi wynikającymi z aktualnie opublikowanego raportu o stanie zapewnienia dostępności – w dziale trzecim pn. „Dostępność informacyjno-komunikacyjna”.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Wnioski
1. Zapewnić, aby wszystkie elementy stron internetowych Starostwa spełniały podstawowe wymogi w zakresie dostępności cyfrowej, zgodnie z obowiązującymi kryteriami dostępności WCAG, obejmującymi m.in. nawigację, wygląd, treść, formularze, multimedia oraz dokumenty.
 2. Sporządzać deklarację dostępności zgodnie z kryterium rzetelności określonym w art. 10 ust. 2 UDC i załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1523.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza

się do dyrektora jednostki organizacyjnej NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 15 września 2025 r.

Kontroler
Alina Walenia
Główny specjalista k.p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor
Witold Pałasz

/-/